

Johdanto

Kiinan uudistuspolitiikan alkaessa vuonna 1978 kaupungeissa asui vain viidennes kiinalaisista. Suurkaupunkien kehittämiseen ei ollut panostettu, koska Mao Zedong halveksi suurkaupunkeja. Hän piti niitä porvarillisen ajattelun pesinä. 2010-luvun alkaessa Kiina on saavuttamassa kaupungistumisen maagisen rajan, jolloin kaupunkilaisia on puolet koko väestöstä. Kaupungeista on myös tullut markkinatalouden ja yhteiskunnallisen muutoksen koekenttiä. Tämä teos hahmottaa Kiinan miljoonakaupunkien hengästyttävää muutosta, sen taustaa ja seurauksia. Miten Kiinan kaupungit toimivat murroksen keskellä?

RÖNSYILEVIÄ MILJOONAKAUPUNKEJA

Kiinan kaupungit ovat kasvaneet käsittämättömän nopeasti verrattuna Mao Zedongin aikaan (1949–1976), jolloin rannikon suurkaupunkien väestö jopa pieneni. Maon kuoltua ja uudistusmielisten päästyä valtaan Kiinan modernisaatiopolitiikan suuntaviivat julkistettiin joulukuussa 1978. Vähitellen kaupungeista tuli Kiinan modernisaation moottoreita. 1990-luvulla kaupunkiväestö kasvoi vuosittain jopa 30 miljoonalla, kun muuttamista estävät säännöt höllentyivät ja suuria maalaiskuntia muutettiin kaupungeiksi. 2010-luvun alkaessa kaupunkilaisia on lähes puolet koko väestöstä.

Vuonna 2008 Kiinassa oli jo 118 miljoonakaupunkia. McKinsey Global Instituten laatimassa Kiinan

kaupungistumista käsittelevässä raportissa arvioitiin, että niiden määrä ylittää kahdensadan vuoteen 2025 mennessä. Kaupunkirakentamiselle tämä tarkoittaa viittä miljardia neliometriä päällystettyä tietä, joukkoliikennejärjestelmän luomista vajaaseen 200 kaupunkiin ja uusia pilvenpiirtäjiä asuinrakennuksiksi kymmenen New Yorkin verran. Samassa raportissa ennustettiin, että 2010- ja 2020-luvuilla Kiinan talouskasvun veturina toimivat ennen kaikkea 1,5–5 miljoonan asukkaan kaupungit.

Kaupunkien nopea kehitys keskittyy toisaalta rannikon suurkaupunkien läheisyyteen ja toisaalta Keski-Kiinan kaupunkeihin. Kolme urbaania megakeskittymää sijaitsee (1) Pekingin ja Tianjinin seudulla, (2) Shanghaiin ja Nanjingin välillä Jangtsejoen suistolla sekä (3) Kantonin ja Shenzhenin alueella Helmijoen suistolla. Nämä suurkaupungit muodostavat läheisten kaupunkien kanssa laajoja kehiä, joissa talouden kehitys ja yhteiskunnan muutos etenee huimaa vauhtia. Keski-Kiinassa vastaavanlaisia kaupunkikehiä syntyy Chengdun, Chongqingin, Wuhanin ja Xi'anin ympärille. Suurkaupungit rakentavat myös uusia satelliittikaupunkeja omille laita-alueilleen. Niiden väestömääräksi kaavaillaan jopa miljoonaa uutta asukasta, ja ne saatetaan rakentaa keskelle tyhjää joutomaata yhden arkkitehtitoimiston suunnittelemina.

Suurten miljoonakaupunkien rönsyilevän kasvun rinnalla tärkeä trendi on muutaman miljoonan asukkaan kaupunkien nopea kehitys. Kiinan johto panostaa näiden kaupunkien kehittämiseen, jotta kaupunkiväestö kasvaisi alueellisesti tasaisemmin. Osittain tästä syystä globaalin talouskriisin taltuttamiseksi suunniteltuja tukipaketteja ohjattiin ennen kaikkea Keski-Kiinan kaupunkien infrastruktuurin ja kaupunkeja yhdistävän liikenneverkoston

rakentamiseen. Tämä tietysti tuki myös hajanaisen ja uneliaan Keski-Kiinan talousalueen virkistymistä ja toi lisäpotkua talouskriisistä toipumiseen.

Kiinassa kaupungit luokitellaan neljään kokoluokkaan. Jaottelu perustuu siihen, kuinka paljon kaupunkilaisiksi rekisteröityjä ihmisiä asuu niiden kaupunkialueilla ja läheisillä esikaupunkialueilla. Useimmilla kaupungeilla on myös maaseutualueita, joiden rekisteröidyn väestön määrä ei vaikuta kaupungin kokoluokkaan. Kaupunkien miljoonista siirtotyöläisistä väestötilastoissa näkyvät yleensä vain ne harvat, jotka ovat pystyneet hankkimaan kalliin kotipaikkaoikeuden ja siten rekisteröitymään työpaikkakunnan asukkaaksi (ks. taulukko 1). Näin määriteltynä erityisen suuressa kaupungissa väkiluku on yli miljoona ja suurkaupungissa puolen ja yhden miljoonan välillä. Keski-suurissa kaupungeissa asuu 200 000–500 000 kaupunkilaista ja pikkukaupungeissa alle 200 000.

Kiinassa oli vuoden 2007 lopulla 656 kaupunkia. Luku on itse asiassa pienempi kuin edeltävänä vuonna, mikä johtuu kaupunkien yhteenliittymisistä. Erittäin suurten kaupunkien määrä oli kasvanut vuoteen 2007 mennessä 55:een, kun pikkukaupunkien määrä oli vähentynyt 286:een (vrt. taulukko 2).

Kiinan nopean kaupungistumisen ansiosta miljoonat kiinalaiset ovat päässeet parempien palvelujen äärelle. Sekä vanhoille että uusille kaupungeille tämä on tarkoittanut julkispalvelujen piiriin tulevien kaupunkilaisten määrän jatkuvaa kasvua. Koulupaikkoja tarvitaan lisää, terveydenhuollon ja sosiaalipalvelujen asiakaskunta laajenee ja julkinen liikenne vaatii lisää resursseja, samoin jätehuolto ja ympäristön suojele. Kun toiminta laajenee nopeasti, tulee ajankohtaiseksi etsiä uusia tehokkaita keinoja selvittää

TAULUKKO 1. KAUPUNKIEN VÄESTÖJAKAUMA
ASUINPAIKKAREKISTERÖINNIN MUKAAN.

	Kaupungin virallinen väkiluku		Väliaikaisesti tai ei lainkaan rekisteröityjä noin vuonna 2005	Arviolta yhteensä
	Kaupun- kilaisia 2005	Maalaisia 2005		
Peking	8 802 000	3 005 000	4 100 000	15 907 000
Tianjin	5 624 000	3 769 100	1 950 000	11 343 100
Shanghai	11 489 400	2 113 200	3 860 000	17 462 600
Kanton	5 172 300	2 333 000	4 200 000	11 705 300
Shenzhen	1 819 300	–	5 600 000	7 419 300

LÄHTEET:

China City Statistical Yearbook 2006 (2007). Beijing: China Statistics Press.

2006 Zhongguo quyū fazhan baogao. Chengzhenhua jincheng ji kongjian kuozhang (2006). Beijing: Commercial Press.

haasteista. Ulkomaisen tietotaidon kysyntä näillä aloilla onkin lisääntynyt. Ulkomaiset yritykset ja yhteisöt ovat tervetulleita yhteistyökumppaneita niin suurissa kuin pienissäkin kaupungissa teknisten, taloudellisten, hallinnollisten ja yhteiskunnallisten ongelmien ratkaisemiseksi.

INNOVAATIOITA JA SOSIALISMIN PERINTÖÄ

Kiina on vuodesta 1978 lähtien toteuttanut ohjattua modernisaatiopolitiikkaa, jonka painopisteitä on vaihdeltu viisivuotissuunnitelmien ja joka viides vuosi järjestettävien puoluekokousten rytmittämänä. Laajat uudistukset keskittyivät aluksi maaseutuun, ja kaupunkeja koskevat reformit rajoittuivat vain kolmeen etelärannikon perinteiseen

TAULUKKO 2.
ERI KOKOLUOKKAA OLEVIA KAUPUNKIEN MÄÄRÄ JA NIIDEN
VÄESTÖN OSUUS KOKO MAAN KAUPUNKILAISVÄESTÖSTÄ.

	1980		1990		2000	
	Lukumäärä	Osuus kaupunki- väestöstä (%)	Lukumäärä	Osuus kaupunki- väestöstä (%)	Lukumäärä	Osuus kaupunki- väestöstä (%)
Kaupungin kokoluokka						
Erittäin suuri > 1 000 000	15	38,7	31	41,7	40	38,1
Suuri 500 000–1 000 000	30	24,6	28	12,6	54	15,1
Keskisuuri 200 000–500 000	69	23,1	119	24,6	217	28,4
Pieni < 200 000	109	13,6	289	21,1	352	18,4

LÄHDE: 2006 *Zhongguo quyu fazhan baogao. Chengzhenhua jin Cheng ji kongjian kuozhang* (2006). Beijing: Commercial Press.

satamakaupunkiin (Shantou, Xiamen ja Zhuhai) ja Shenzhenin kalastajakylään, jotka avattiin kokeilumielessä ulkomaiselle yhteistyölle. Laajamittaiset kaupunki uudistukset alkoivat vasta 1984, jolloin kaupungit saivat enemmän päätösvaltaa paikallisiin asioihin. Etelän erikoistalousalueiden jälkeen rannikkokaupunkeja ja maakuntien pääkaupunkeja avattiin vähitellen ulkomaiselle yhteistyölle. Shanghaiin kehitys pääsi vauhtiin vasta 1990, kun valtio avasi rahahanansa Pudongin alueen kehittämiseksi. Aluekehityksen painopiste siirtyi pohjoisemmaksi vuonna 2005, kun uudeksi superinvestointien kohteeksi valittiin Tianjinin Binhai-rannikkoalue.

Useille näistä uudistuksista oli tyypillistä, että valtio laati ensin yleisiä ohjenuoria ja sen jälkeen paikkakunnat saivat kokeilla eri toteutusmalleja. Toinen vaihtoehto oli kokeilla eri malleja ”testikaupungeissa”, minkä jälkeen toimivien mallien pohjalta laadittiin tarkempia sääntöjä. Uudistuskauden aloittaneen johtajan Deng Xiaopingin mukaan uudistukset etenivätkin kuin joen ylitys astinkiviä tapaillen. Kiina on myös ottanut oppia ja mallia muiden maiden kaupungistumisesta, mutta muutoksen nopeuden ja maan erityispiirteiden takia ulkomaiset opit eivät aina ole soveltuneet Kiinaan.

Päätösvalan hajauttamisen ansiosta paikalliset sovellukset ja institutionaaliset kokeilut ovat olleet mahdollisia, mitä ei ehkä odottaisi tapahtuvan autoritaarisessa sosialistisessa järjestelmässä. Kokeilumieleen ja kokeilujen rohkeuteen ovat vaikuttaneet paljon paikalliset hallinnon toimintatavat ja liiketoiminnan perinteet. Yksityisyritteliäisyyttä kuhisevassa Etelä-Kiinassa uudistusten rajoja on testattu innovatiivisesti ja rohkeasti, kun taas valtion omistamien suuryritysten kotiseuduilla Pohjois-Kiinassa on seurattu sääntillisemmin valtion ohjeistuksia. Kaupunkien toimintatavat vaihtelevat siten valtavasti. Vaikka Kiinan WTO-jäsenyys on tuonut yhtenäisyyttä kiinalaiseen liiketoimintaympäristöön ja vähentänyt paikallisten hallintotapojen vaikutusta jonkin verran, kaupunkien väliset erot pysyvät suurina. Yksi syy tähän on kaupunkien välinen kilpailu sijoittajista ja hyvästä työvoimasta. Ulkomaisia investointeja saadakseen ne räätälöivät paikallisia sääntöjä ja luovat siten houkuttelevia liiketoimintaympäristöjä. Myös kilpailu pätevästä kotimaisesta työvoimasta on saanut kaupunkia myöntämään esimerkiksi asuinpaikkaoikeuksia omin, muita joustavimmin perustein.

Yhteiskunnan ja liiketoiminnan vapautuminen on luonut oman dynamiikkansa, jonka takia monet aiemmin valtion säätelemät asiat ovat puolueen ja hallinnon ulottumattomissa. Maan aikainen kaikenkattava kontrolli on nykyään mahdotonta. Kiinan johto onkin todennut jätkeiden suunnitelmien ja tiukan seurannan haittaavan talouskehitystä ja vevän hallinnon resurssia. Siksi Kiinassa siirryttiin vuonna 2006 talouden ja yhteiskuntakehityksen viisivuotissuunnitelmista (*jihua*) joustavampiin viisivuotisohjelmiin (*guihua*), jotka määrittelevät tärkeät päämäärät. Niitä voi verrata Suomen hallituksen hallitusohjelmiin. Jo pitkään on pyritty erottamaan taloutta ja politiikkaa toisistaan sekä vähentämään valtion roolia yhteiskunnassa. Hallinnon rooli talouden ja yhteiskunnan ohjauksessa on kutistunut ja monia sen aiempia toimia on siirretty yrityksille ja järjestöille. Kommunismisen puolueen järjestelmä on kuitenkin edelleen yhtä kattava ja vahva kuin aiemmin. Se on valtionhallinnon kanssa rinnakkainen organisaatio, ja kullakin hallinnon tasolla puoluekomitea on hallintoa vaikutusvaltaisempi. Puoluejärjestelmä ulottuu valtiotasolta asukasyhteisöjen, yritysten ja järjestöjen puolueosastoihin saakka.

Valtion vetäytymistä yhteiskunnan joka aspektin säätelemisestä ja kontrolloimisesta on Kiinassa kutsuttu muutokseksi kohti ”pientä valtiota ja suurta yhteiskuntaa”. Valtion ”pienentyminen” ei kuitenkaan tarkoita sen vallan heikkenemistä. Hallintorakenne on harventunut, mutta jäljelle jääneet yksiköt ovat luoneet uusia toimintatapoja, joilla ylläpitää valtaa ja varallisuutta. Valtion virastojen ja paikallishallinnon yksiköiden lonkerot ulottuvat edelleen niin yrityksiin kuin järjestöihin. Paikallishallinnon perustamien yritysten ja niitä avustavien palveluntuottajien, järjestöjen ja

yritysten keskinäiset suhteet ovat sen verran hämmentävät, että rajanveto julkisen ja yksityisen välillä on usein mahdollista. Lisäksi se, että kaupunkihallinnon yksiköt toimivat toisaalta byrokraatteina ja toisaalta yritysomistajina, keino-
telijoina ja investoijina, tekee niiden rationaalisen luokittelun vaikeaksi, ellei mahdottomaksi. Monien toimijoiden välinen työnjako, rahoitussuhteet ja valtasuhteet ovat niin epämääräiset, että kiinalainen valtiotieteilijä Ding Xueliang on kutsunut kiinalaisia instituutioita amfibeiksi: niistä ei tiedä, ovatko ne lintuja vai kaloja.

Esimerkiksi Shanghain liike-elämän kiinalainen osa on amfibi. Amerikankiinalainen taloustieteilijä Yasheng Huang havaitsi, että Shanghain talous on vahvasti valtiovetoinen. Suuri osa shanghailaisista yrityksistä on loppujen lopuksi valtion omistamia, vaikka ne ensitarkastelussa vaikuttaisivat yksityisiltä. Paikallisia yksityisyrittäjiä ei Shanghaissa paljonkaan arvosteta, vaan siellä korostetaan ulkomaisten sijoitusten ja yritysten roolia talouden kehittämisessä paikallisen valtion omistaman teollisuuden perustalta. Kiinan kaupunkien liike-elämää tarkasteltaessa tulisikin katsoa kulissien taakse ja kaivaa esille todelliset toimijat.

KAUPUNKIHALLINTOA ASUKASYHTEISÖN TASOLLE

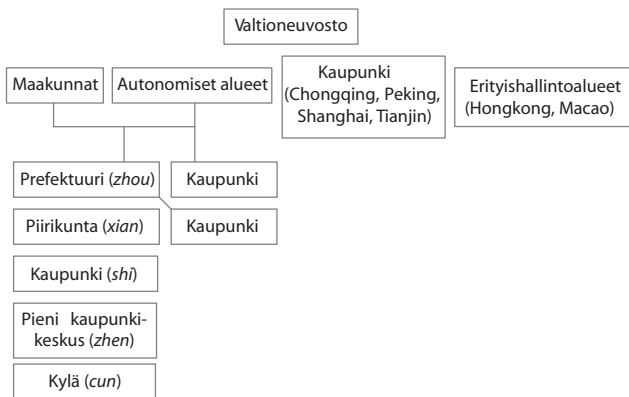
Kiinan kaupungit voivat sijaita hallinnollisessa hierarkiassa neljällä eri tasolla. Neljä kaupunkia, Chongqing, Peking, Shanghai ja Tianjin, ovat maakuntatasoisia ja siten suoraan valtioneuvoston alaisia. Kaupungeilla voi myös olla prefektuurin (*zhou*), piirikunnan (*xian*) tai tavallisen kaupungin (*shi*) hallinnolliset oikeudet. (Ks. kuvio 1.) Vuoden 1989 kaupunkisuunnittelun asetus antoi kaupungeille vapaamat kädet laatia paikallisia suunnitelmia. Ne saivat luvan

esimerkiksi suunnitella ja kontrolloida paikallista kehitystä sekä antaa maankäyttö- ja rakennuslupia. Siihen saakka ne olivat lähinnä täydentäneet keskushallintoa.

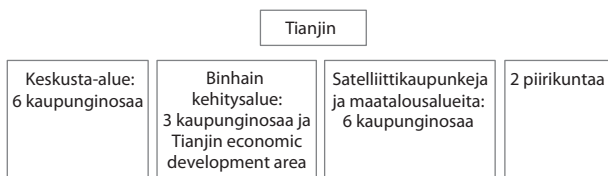
Kaupungeissa tärkein paikallishallinnon taso on kaupunginosa (*qu*). (Ks. kuviot 2 ja 3.) Kaupunginosat ovat saaneet huomattavasti päätösvaltaa paikallisen kehityksen suunnittelussa ja toteutuksessa. Kaupunginosahallinto saattaa omistaa suuria liikeyrityksiä ja kokonaisia teknologiapuistoja. Kaupunginosat saattavat kilpailla kiivaasti investoinneista, ja ne keskittyvät usein omien etujensa ajamiseen sen sijaan, että ne ottaisivat huomioon koko kaupungin strategiat. Kaupunginosat tarjoavat asukkailleen peruspalvelut ja pitävät huolta julkisista töistä kuten teiden kunnostuksesta. Suurkaupunkien kaupunginosien väestömäärä voi olla puolen miljoonan luokkaa.

Kaupunginosien hallintovirastossa on samojen alojen toimistoja kuin hallintohierarkian ylemmillä tasoilla, mutta ne saavat myös perustaa omia toimistoja tarpeen mukaan. Esimerkiksi Tianjinin kaupungin (ks. kuvio 2) Hepingin kaupunginosan virastossa on 70 yksikköä. Niitä ovat muun muassa puolueen yksiköt (esim. puoluekomitea, propagandaosasto ja kurikomitea), hallinnon toimistot (esim. kauppa ja talous, puhtaanapito sekä investointien houkuttelu), järjestöt (esim. Punainen Risti, Nuorisoliitto, Teollisuuden ja kaupan järjestö sekä Hyväntekeväisyysjärjestö), korttelitoimistojen edustukset ja kaupunkilaisten palvelukeskukset. Kaupunginosa on alin hallinnon taso, jolla kansankongressi ja kansan poliittinen neuvoo-antava komitea kokoontuvat. Ne ovat lähinnä puoluetta ja hallintoa avustavia ja neuvovia elimiä.

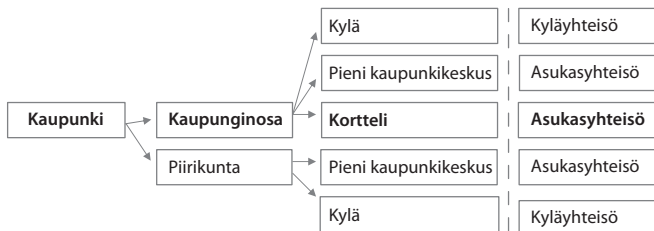
Korttelitoimistot (*jiedao*) ovat kaupunkihallinnon alin taso. Ne toteuttavat kaupunginosahallituksen suunnitelmia.

KUVIO 1. VALTIONHALLINNON HIERARKIA.

KUVIO 2. KAUPUNGIN HALLINTOALUEET, ESIMERKINÄ TIANJIN. (TIANJININ PINTA-ALA ON 12 000 NELIÖKILOMETRIÄ, MIKÄ VASTAA KOOLTAAN VARSINAIS-SUOMEN ALUETTA.)

KUVIO 3. KAUPUNKIHALLINNON HIERARKIA. (LIHAVOIDUT SANAT OSOITTAVAT KESKUSTA-ALUEEN HALLINTOJAKOA. KATKOVIIVA TARKOITTAÄ VIRALLISEN KAUPUNGINHALLINNON RAJAA.)

Niilläkin on yleensä noin kymmenen eri vastuualan toimistoa. Asukasyhteisöt (*shequ*), jotka muodostuvat tietyn rajatun asuinalueen asukkaista, huolehtivat kaupunkilaisista korttelitoimistojen alaisuudessa. Asukasyhteisön komitea ei kuulu kaupunginhallinnon viralliseen organisaatioon, vaan ne ovat hallinnon paikallisyksiköitä. Kuitenkin asukasyhteisön jäsenet saavat pienen kuukausittaisen palkkion kaupungilta. Esimerkiksi Shenzhenissä puheenjohtaja saa 800 yuania ja jäsen 300 yuania kuukaudessa (100 yuania on noin 10 euroa). Asukasyhteisössä asuu yleensä useampi tuhat ihmistä, enimmillään jopa 16 000. Se on tavallaan kuin suomalainen taloyhtiö, joskin iso sellainen. Asukaskomitean odotetaan huolehtivan asukkaiden eduista ja hyvinvoinnista samaan tapaan kuin taloyhtiön hallituksen.

Asukasyhteisöt on muodostettu entisten työyksiköiden (*danwei*) tilalle. Tavallisten kaupunkilaisten näkökulmasta suurin muutos on ollut juuri työyksikköjärjestelmän vähittäinen murtuminen. Työyksikkö loi arkipäivän raamit ja rutiinit ja tarjosi jäsenilleen kaiken tarpeellisen: työn, asunnon ja vapaa-ajanohjelman. Kaupunkilaisten elämä ei ole enää sidottu tiukasti työpaikan piiriin. Passiivinen työyksikköläinen on muuttumassa aktiiviseksi kaupunkilaiseksi, joka osallistuu yhteiskunnalliseen elämään ja päättää itse, miten käyttää rahansa ja vapaa-aikansa. Kun tulot ovat kasvaneet ja tavaroiden ja palvelujen tarjonta on laajentunut, ihmisillä on mahdollisuus valita, miten pukeutua ja syödä, missä asua, miten sisustaa asuntonsa ja minne lähteä lomamatkalle. Yhteiskunnan sääntelyn vapautuminen on myös avannut mahdollisuuksia järjestötoimintaan. Esimerkiksi ympäristö- tai hyväntekeväisyysjärjestöissä toimimisesta on tullut suosittu vapaa-ajan harrastus koulutettujen nuorten aikuisten parissa.

Asukasyhteisöjen vahvistaminen kuuluu Kiinan poliittisen johdon keskeisiin päämääriin. Asukasyhteisöjen kautta puolue toivoo parhaiten takaavansa kaupunkilaisten tyytyväisyyden ja pystyvän siten ehkäisemään yhteiskunnalliset levottomuudet jo ruohonjuuritasolla. Hallinnon muodonmuutos työyksiköstä asukasyhteisöön on yksi esimerkki siitä, miten Kiinassa etsitään uusia tapoja keventää hallintorakennetta niin, että valtion ja puolueen ote kuitenkin säilyy.

GLOBALISAATIOTA JA PERINTEITÄ

Globalisaation ja perinteiden symbioosi näkyi selvästi olympiakuntoon uudistetussa Pekingissä. Sen kaupunkikuva muuttui kansainvälisten huippuarkkitehtitoimistojen suunniteltua sinne joukon avainrakennuksia. Historiallisia *hutong*-asuinalueita raivattiin maan tasalle, ja niiden tilalle nousi toinen toistaan kummallisempia rakennuksia, jotka sekä vihastuttavat että huvittavat pekingiläisiä. Kiinan keskustelevisiön pääkonttori, jossa yhdistyy kaksi massiivista vinoa jalkaa, sai lempinimekseen Kalsarit (Da kucha). Tärkeimmät olympiakisa-alueet sijoitettiin Pekingin keskustan etelä-pohjois-akselille, jolla on ollut tärkeä kosmologinen merkitys Kiinan pääkaupungille. Sveitsiläisen arkkitehtikaksikon Jacques Herzogin ja Pierre de Meuronin suunnittelema olympiastadion asetettiin tälle ”pyhälle” linjalle Taivaallisen rauhan aukion ja Kielletyn kaupungin pohjoispuolelle. Tätä selvemmin Kiina ei olisi voinut korostaa omaa modernituttan ja kansainvälisyyttään kaupunkiarkkitehtuuria hyödyntäen. Toki joitakin historiallisiakin alueita korjattiin olympialaisia varten. Taivaallisen rauhan aukion eteläpuolisia kauppakujia raivattiin ja rakennettiin osittain uusiksi alkuperäisten 1800-luvun mallien mukaan.

Talouden globalisaatio on aiheuttanut valtavaa painetta kaupunkisuunnittelulle. Ennen kaikkea on haluttu parantaa kaupunkien kilpailukykyä. Kaupungit kilpailevat keskenään ulkomaisista investoinneista, mikä ajaa ne kohenemaan infrastruktuuriaan ja liiketoimintaympäristöään. Imagon luominen alkaa usein lasiseinäisten pilvenpiirtäjien ja moottoriteiden rakentamisella. Pätevät kaupunkisuunnittelijat panostavat myös kansainvälisten yritysten palvelujen parantamiseen. Harva kaupunki on vielä ottanut huomioon asumismukavuutta: työpaikkamatkoihin kuluu valtavasti aikaa, uusien asuinalueiden lähistöltä puuttuvat ruoka-kaupat ja muut palvelut, ja ympäristön saasteet ja liikenteen (sekä rakennustyömaiden) melu haittaavat elämää.

Kansainvälisen liiketoimintaympäristön vertailuissa rannikon kaupungit ovat pitäneet kärkipäätä Kanton, Shanghai ja Hangzhou etunenässä. Muutamat sisämaan kaupungit ovat liittyneet menestyksekkäästi mukaan kilpaan. Chongqing pääsi kymmenennelle sijalle Maailmanpankin tekemässä vertailussa, joka koski liiketoiminnan aloittamisen helpoutta. Sen naapuri ja pahin kilpakumppani Chengdu taas saavutti 12. sijan *The Economist* -lehden ja Forbesin liiketoimintaympäristöjen vertailussa. (Ks. taulukko 3.)

Kansainväliset yritykset ovat tuoneet koulutetuille kinaalaisille hyväpalkkaisia työpaikkoja, globaaleja kontakteja ja metropolien elämäntyyliä. Ne ovat myös tarjonneet matalapalkkatöitä miljoonille maaseudulta tulleille siirtotyöläisille, joskin työ- ja asuinolot ovat usein ala-arvoiset. Kumpikin ryhmä on saanut karvaasti kokea globaalin talouden heilahtelut. Kiinassa oli vuoden 2008 lopulla 11 miljoonaa työtöntä siirtotyöläistä. Työuran katkeaminen laman takia on kova paikka sekä siirtotyöläisille että koulutetuille työntekijöille, joista kummatkin joutuvat

**TAULUKKO 3. KAUPUNKIEN
LIIKETOIMINTAYMPÄRISTÖJEN VERTAILU.**

Liiketoiminnan aloittaminen (World Bank)	Liiketoimintaympäristö (Economist Intelligence Unit)	Liiketoimintaympäristö (Forbes)
1. Kanton (Guangdong)	1. Shanghai	1. Hangzhou (Zhejiang)
2. Nanjing (Jiangsu)	2. Kanton (Guangdong)	2. Shanghai
3. Shanghai	3. Peking	3. Wuxi (Jiangsu)
4. Hangzhou (Zhejiang)	4. Hangzhou (Zhejiang)	4. Nanjing (Jiangsu)
5. Jinan (Shandong)	5. Nanjing (Jiangsu)	5. Ningbo (Zhejiang)
6. Fuzhou (Fujian)	6. Shenzhen (Kanton)	6. Peking
7. Tianjin	7. Tianjin	7. Foshan (Guangdong)
8. Peking	8. Qingdao (Shandong)	8. Suzhou (Jiangsu)
9. Shenyang (Liaoning)	ja Xiamen (Fujian)	9. Changzhou (Jiangsu)
10. Chongqing	10. Ningbo (Zhejiang)	10. Kanton (Guangdong)
	11. Suzhou (Zhejiang)	11. Jinhua (Zhejiang)
	12. Fuzhou (Fujian), Chengdu (Sichuan) ja Dalian (Liaoning)	12. Chengdu (Sichuan)

LÄHTEET:

World Bank (2008). Doing Business in China 2008. Full report, part one. http://www.doingbusiness.org/documents/subnational/DB_2008_China_En1.pdf (luettu 22.11.2008).

Economist Intelligence Unit (2008). Chinese City rankings. Streets of plenty. 2.9.2008. <http://www.economist.com/> (luettu 22.11.2008).

Forbes (2008). 2008 Fubusi Zhongguo dalu zui jia shangye Chengshi. <http://www.forbeschina.com/inc1/2008city100.htm> (luettu 22.11.2008).

luopumaan saavutetusta elintasostaan ja uudesta elämäntyylistään. Vähenevistä työpaikoista kilpailee lisäksi vuosittain 15 miljoonaa työkään tulevaa ja kuusi miljoonaa yliopistosta valmistuvaa nuorta. Globaalin talouden ja kaupungistumisen suurimpiin yhteiskunnallisiin haasteisiin kuuluu työpaikkojen luominen kaupunkilaisille.

Kilpailuyhteiskunnan paine ja globaalien sekä materialististen arvojen vahvistuminen ovat saaneet aikaan vasta-reaktion: Kiinan perinteiset filosofiat ja tavat ovat saaneet taas tärkeän osan monen kiinalaisen arjessa. Kiinalaisten perinteiden kunnioitus lisääntyy myös sitä mukaa kuin Kiinan asema maailmassa vahvistuu. Kansallinen ylpeys pönkittää omanarvontuntoa ja kansallisen kulttuurin arvostusta. Kiinalaisissa kaupoissa on usein onnea ja menestystä symboloivien jumalhenkilöiden patsaita, suurkaupunkien kadunkulmilla poltetaan paperirahoja vainajien muistopäivänä, ja buddhalaiset yhteisöt ovat saaneet runsaasti uusia jäseniä. Perinteisten arvojen vahvistuminen on tärkeää myös kommunistiselle puolueelle. Puolue pyrkii täyttämään ideologista tyhjiötä kansallistunteella ja perinteisellä valtiofilosofialla. Kiinan valtion edustajia jopa osallistuu vuosittain Konfutsen muistotilaisuuteen Shandongin maakunnassa Qufussa, Konfutsen kotikaupungissa.

Selvistä ominaispiirteistään huolimatta Kiinan kaupunkien kehitysmalli on ”normalisoitumassa” Maon aikaisista vuosista. Kiinan kaupungit kasvavat, verkostoituvat, rakentavat imagoaan ja tehostavat hallintoaan samalla tavoin kuin muissakin maissa. Muutoksen suunta näyttää olevan kohti kiinalaista omaleimaista kaupunkijärjestelmää, mutta tämä ei tarkoita sitä, että Kiinaan syntyisi uudenlainen vakaa malli – Kiinan vaurastuessa ja vahvistuessa sekä globalisaation vaikutuksen alla muutos on jatkuvaa.